

Kommunalfuldmagten

Karsten Revsbech, professor, dr. jur., Aarhus Universitet

Kommunalretten falder i tre dele

- Styrelsesreglerne (bl.a. kommunalbestyrelsens sammensætning, de kommunale udvalg, borgmesterens funktioner)
- Tilsynet med kommunerne (alm. kommunaltilsyn, p.t. statsforvaltningen og social- og indenrigsministeren)
- De kommunale opgaver (lovbestemte opgaver og ulovbestemte kommunalfuldmagtsregler)

Hvad er en kommune?

- Et (tvunget) fællesskab af borgere inden for et afgrænset geografisk område, som står sammen om at løse visse fælles problemer (med et overvejende økonomisk indhold)
- Kommunen kan i nogen grad sammenlignes med en forening
- U 1984.657 Ø
- Husk: Kommunen er en del af den offentlige forvaltning

Kommunalbestyrelsens dobbelte funktion

- Ledende organ for kommunen
- Sædvanlig lokal forvaltningsmyndighed

Kommunalfuldmagten

- Kommunalfuldmagten = det forhold, at en kommune uden egentlig lovhjemmel har adgang til at foretage visse dispositioner af økonomisk karakter
  - Kun økonomi
  - Ikke indgreb mv.
- Blanding af tradition og udvikling
- Kan sammenlignes med retlig standard
- På lovs niveau
- Gælder også for kommunale fællesskaber
- Gælder ikke for regioner – dog myndighedsfuldmagt

Kommunalfuldmagtens retlige grundlag

- Lokale retssædvaner?
- Landsdækkende retssædvaner (med demokratisk legitimation)?
- Bemyndigelse i rådighed over ressourcer?
- Forholdets natur
- Indirekte lovhjemmel

Kommunalfuldmagten – begrænsninger og krav

- Lovgivningen (indirekte)
- Almennytte
- Kommunal interesse
- Interessens lødighed?
- Lokalitetsprincip – territorial afgrænsning
- Lokalitetsprincip – niveaumæssig afgrænsning
- Forbud mod begunstiging af enkeltpersoner
- Forbud mod berigelse af kommunen

Kommunalfuldmagten – begrænsninger og krav

- Respektere private sektor
- Forholdsmæssighed
- Saglige hensyn
- Lighed
- Samfundsansvar
- Økonomisk forsvarlighed
- Omgåelses- og konsekvensbetragtninger
- Afvejning

Retskilder

- Lovgivningen (indirekte)
- Retspraksis
- Ombudsmandspraksis
- Tilsynspraksis
- Mogens Heide-Jørgensens kritik

Kommunale erhvervsaktiviteter

- Hovedregel I: Forbud mod profitformål
- Undtagelser
  - bl.a. normal forrentning

Kommunale erhvervsaktiviteter (fortsat)

- Hovedregel II: Kommuner må ikke drive handel, håndværk, industri og finansiel virksomhed
  - Undtagelse 1: Produktion til eget brug
  - Undtagelse 2a: Biproduktion
    - forarbejdningsgrad
    - Markedspris
  - Undtagelse 2b: Overskudskapacitet
  - Undtagelse 3: Accessorisk virksomhed
  - Undtagelse 4: Forsyningsvirksomhed
  - Undtagelse 5: Jordforsyning og ejendomshandel
  - Undtagelse 6: Udlejning af ledige lokaler m.v.
  - Undtagelse 7: Afværgelse af tab

Kommunale erhvervsaktiviteter (fortsat)

- Lov nr. 548 af 8. juni 2006 om kommuners og regioners udførelse af opgaver for andre offentlige myndigheder og kommuners og regioners deltagelse i selskaber (med senere ændringer), kap. 2 (tidligere lov nr. 378 af 14. juni 1995)
- Udbud?
- Gennemsnitsomkostninger?
- Også kommunale fællesskaber og regioner
- Eksempler?
- Lov nr. 548 af 8. juni 2006, kap. 3-6 (tidligere lov nr. 384 af 20. maj 1992)
- Lov nr. 490 af 7. juni 2006 om kommuners og regioners anvendelse af fast ejendom og løsøre til brug for reklamering for andre

Kommunal støtte til privat erhvervsvirksomhed

- Generel støtte i orden uden lovhjemmel
- Individuel støtte kræver lovhjemmel
  - Undtagelse: hvis der varetages lovlig kommunal interesse
- Støtte gennem erhvervsfond mv.?
- Ikke overtage produktionsomkostninger
- Køb af ydelser
- Erhvervsfremmelovens §§ 12 og 13 mv. (tidligere lov nr. 383 af 20. maj 1992)
  - giver en række muligheder ud over kommunalfuldmagten

Fair Trade-hensyn

- Gennemgang af Fair Trade-sagen fra 2013 (samfundsansvar)
- Andre (til dels) tilsvarende hensyn
  - Miljøhensyn
  - Menneskerettigheder
  - Beskæftigelseshensyn
  - Arbejdsvilkår

Etablering og deltagelse i aktieselskaber mv.

- Tilsynsmyndighedens retsopfattelse
- Udgangspunkt i kstl. § 2, stk. 1:
  - ”Kommunernes anliggender styres af kommunalbestyrelser ...”.
- Kritik fra Harder, Heide-Jørgensen, Gammelgaard
- Dom af 17. april 2009 (U 2010.8 Ø)
- Lovlig deltagelse
- Ny sag fra ministeriet (skrivelse af 9.4.2015 om et trafikselskabs mulighed for at etablere et selskab med bestemmende indflydelse)
- Konklusion

Andre hovedområder.

- Støtte til politiske partier (ministeriets skrivelse af 25. februar 2015 om kommuners udlån af lokaler til politiske partiers interne møder)
- Religiøse formål (almennytte belyses ved hjælp af Brande-sagen)
- Trafikale opgaver (nu mere lovregulering – lufthavne og færger)